

Uổng Phí Đời Hoa

Truyện ngắn của Nguyễn Ngọc Hoa

Từ đầu thập niên 1980, chính phủ liên bang Hoa Kỳ thúc đẩy cạnh tranh trong ngành hàng không thương mại bằng cách bãi bỏ quy luật kiểm soát giá cả, dịch vụ, và đường bay, và cho phép công ty mới tự do nhảy vào thị trường. Để thu hút khách hàng di chuyển với mục đích riêng, hãng máy bay đặt ra quy tắc muốn hưởng giá rẻ (khoảng 60 phần trăm giá “thường”), hành khách phải ở lại ít nhất ba đêm và ngày thứ Bảy trước khi trở về điểm khởi hành. Nhờ vậy, mỗi khi đi họp ở vùng đông bắc gần Toronto, Gia Nã Đại, tôi lợi dụng cách đặt giá ấy để bay sang Toronto mà không phải dùng tới tiền nhà. Cô thư ký Charlotte luôn luôn tìm ra vé máy bay cho tôi đi Toronto ở lại cuối tuần rẻ hơn vé cho tôi về nhà ngay sau khi họp.

Tôi viết bài “Đố Vui Đẻ Chọc” hàng tháng cho tạp chí *Xxxx Việt* ở Toronto, thỉnh thoảng viết về các khám phá khoa học hay toán học mới, cổ động cho tờ báo bằng cách mua báo dài hạn tặng bạn bè khắp Hoa Kỳ, và ngoài ra, không giữ nhiệm vụ chính thức nào ở *Xxxx Việt*. Tuy nhiên, người chủ trương tờ báo là Bảo chơi thân với tôi từ thời học trường kỹ sư và xem tôi như bạn đồng hành trong việc đấu tranh. Tôi kính trọng và yêu mến các bạn *Xxxx Việt* về tinh thần chống Cộng tích cực, *ăn cơm nhà vác ngà voi*, mong được phụ giúp bất cứ việc gì trong tầm tay, và do đó thường cố tìm cách bay sang Toronto với bạn.

Lần này tôi đến Toronto chiều thứ Sáu cuối cùng của tháng Hai, nhằm kỳ họp mỗi cuối tháng mà anh em *Xxxx Việt* họp mặt ăn uống và thảo luận công tác cần làm cho cộng đồng tỵ nạn. Hôm nay họp ở nhà Hiền, người phụ trách phần trị sự của tòa soạn. Sau khi mọi người ăn xong, Bảo nhìn quanh đàng hểng dọn giọng rồi hỏi,

“Mấy ‘ông’ có ai xem chương trình *60 Minutes* phát hình hai tuần vừa rồi trên băng tần CBS của Buffalo, New York không? Tôi nghi bên nhà sẽ có thay đổi chính trị lớn vì thằng Việt Cộng bỗng dưng đâm ra tử tế, bày đặt trò cởi mở, và mở cửa mời Marlos Schafer vào phỏng vấn một số nhân vật trong nước.” CBS là tên gọi tắt của hệ thống truyền hình Columbia Broadcasting System.

60 Minutes là tạp chí tin tức truyền hình của CBS phát hình một tiếng đồng hồ mỗi tối Chủ Nhật và gồm những cuộc phỏng vấn trong đó phái viên CBS phơi bày mặt trái những sự việc mà chính phủ hay công ty lớn khắp thế giới che dấu hoặc công bố lệch lạc với công chúng. Sinh ở Toronto và vừa dân Gia Nã Đại vừa dân Mỹ, Schafer là phái viên kỳ cựu nhất của *60 Minutes* và từng làm thông tin viên CBS tại Việt nam trong thời kỳ chiến tranh. Hiền cười nụ trả lời,

“Nhờ anh chỉ, *tui* bắt băng tần CBS theo dõi kỳ phát hình thứ nhất có phỏng vấn Võ Nguyên Giáp. Ông tướng già mặt phình phính đáng ghét lột bỏ cái áo đại cán nhà quê thường lệ, diện vô bộ âu phục *láng coóng* sang như Tây, và không tỏ chút gì hối hận vì đã gửi bộ đội vô Nam để bị nướng trọn trong trận Tết Mậu Thân.”

“Hiện giờ ông Giáp chẳng có quyền hành gì thực sự,” một người bạn trẻ xen vào, “Bọn đàn em cầm quyền hạ nhục bằng cách bắt *ổng* làm chủ tịch Ủy ban Sanh Đẻ Có Kế hoạch nên dân gian có câu về mả mai,

*Ngày xưa Đại tướng cầm quân,
Ngày nay Đại tướng cầm quần chị em."*

"Việt Cộng *chọn mặt gửi vàng* mời Schafer vì thành tích nghịch lại chính phủ Mỹ của ông ta. Hồi đó, Schafer làm cho Tòa Bạch Ốc và Ngũ giác đài một phen bối rối khi cố tình loan tin thiếu sót và bẻ queo vụ lính Mỹ đốt nhà dân làng Cẩm Nê," Bảo giải thích.

Tháng Bảy năm 1965, căn cứ quân sự Mỹ ở Đà Nẵng thường bị Việt Cộng ("VC") pháo kích, phá hủy phi cơ và gây thương tích cho lính Mỹ. Do đó, hàng ngày các toán Thủy quân Lục chiến Hoa Kỳ ("TQLCHK") đi tuần tiễu ngoài căn cứ. Họ thường bị du kích VC ẩn nấp trong thôn Cẩm Nê 4 bắn sê; đó là một trong sáu thôn của làng Cẩm Nê cách Đà Nẵng chừng 10 cây số về hướng nam. TQLCHK đến thì VC rút, người già, phụ nữ, và trẻ em ở lại bất hợp tác và ngậm miệng như hến. Cuối một ngày đầu tháng Tám, khoảng một đại đội VC xuất hiện tấn công dữ dội khiến bốn người lính Mỹ bị thương và một em bé thiệt mạng. Một tuần sau, TQLCHK lại bị phục kích, hai người lính Mỹ tử trận và hơn 20 người lính khác bị thương. Cùng kể, TQLCHK phải dùng tới giải pháp dời dân thôn đến nơi tạm trú có sẵn rồi đốt những căn lều VC đã dùng nấp bắn. Không may, chuyến này có phóng viên Schafer đi theo săn tin. Ông quay cảnh lính Mỹ dùng bật lửa đốt một căn lều và truyền đi khắp thế giới mà không giải thích ngọn ngành. Quần chúng Hoa Kỳ phẫn nộ – lần đầu tiên trong cuộc chiến tranh Việt nam.

Kể đến đây, Bảo cười ha hả,

"Thằng Việt Cộng ngu ngơ không biết *nghề của chàng* là phơi bày mặt trái sự việc, chứ *chàng* không thân Cộng bao giờ. Đã phỏng vấn ông tướng 'cầm quần' thì phải phỏng vấn người bất mãn chế độ là bác sĩ Vương Quỳnh Như. Bà này can đảm thú nhận với Schafer và cả thế giới bà đã hoàn toàn sai lầm khi mù quáng đi theo Cộng sản."

"Bà Quỳnh Như là bộ trưởng bộ Y tế của con múa rối Chính phủ Cách mạng Lâm thời Cộng hòa Miền Nam của Hà nội, phải không anh?" Hiền xen vào.

"Chính bà đó," Bảo gật đầu, "Sau năm 1975, thấy rõ thực chất của con múa rối và chính sách vô nhân đạo của Hà nội đối với dân miền Nam, bà tình nguyện và cực kỳ thất vọng. Không đứng tên ứng cử vào quốc hội như được chỉ định, không nhận chức thứ trưởng bộ Y tế phụ trách phía Nam mà Hà nội đề nghị, và nhất định xin ra khỏi đảng. Bà nói với Schafer,

Trong thời chiến, chúng tôi sống gần nhân dân, trong lòng nhân dân. Ngày nay, khi quyền lực nằm an toàn trong tay, đảng xem nhân dân là kẻ thù tiềm ẩn."

* * *

Quỳnh Như sinh năm 1930 tại Sài Gòn và là con thứ sáu và con út của một gia đình trí thức giàu có sống trong ngôi biệt thự trên đường Bà Huyện Thanh Quan ngay góc đường Hồng Thập Tự. Bà học trung học ở trường Chasseloup Laubat (sau này gọi là Jean-Jacques Rousseau), sang Paris học y khoa, và trong thời gian ở Pháp gia nhập đảng Cộng sản Pháp. Tốt nghiệp bác sĩ nhi khoa và sản phụ khoa, bà về Sài Gòn làm việc tại bệnh viện Nhi đồng và ngoài giờ làm việc tiếp bệnh nhân ở phòng mạch tư trên đường Lê văn Duyệt. Là VC nằm vùng với bí danh Thùy Dương, bà có nhiệm vụ móc nối với trí thức Sài Gòn để dụ họ hoạt động cho VC.

Gia đình thượng lưu, học lực cao, nghề nghiệp thành công, và tiền của dư dả, nhưng nhan sắc trung bình nên Quỳnh Như khó lòng tìm được ý trung nhân xứng đáng trong xã hội Việt nam thời bấy giờ. Người nghèo và kém tài hơn thì không dám với lên. Kẻ giàu có và ngang tay thì hoặc đã có vợ hay người yêu, hoặc muốn kén chọn thiếu nữ trẻ đẹp hơn. Không biết do tình cờ hay hữu ý, bà và bác sĩ Thụ “may mắn” gặp nhau. Ông tốt nghiệp ở Pháp về, đã lớn tuổi nhưng còn độc thân, ăn nói lịch thiệp, và đang giữ chức vụ tổng giám đốc thông tin Việt nam Cộng hòa (“VNCH”) ngang hàng với bộ trưởng.

Chẳng bao lâu, hai người trở thành đôi bạn tình thắm thiết. Ngoài mặt, cặp tình nhân chung sống đầm ấm và hạnh phúc, nhưng bên trong, mỗi người kín đáo dùng người kia để theo đuổi mục đích riêng: Quỳnh Như dò la bí mật của chính phủ VNCH, và ông Thụ theo dõi hành động các nhà trí thức thân Cộng. Đệ nhất Cộng hòa đổ, ông thất thế bị đẩy lên Bảo Lộc làm trưởng ty Y tế Lâm Đồng. Phòng không chiếc bóng, ông buồn tình *cua* cô nữ hộ sinh trưởng làm việc dướì quyền rồi cưới làm vợ. Quỳnh Như khổ đau oán hờn. Vừa bị người tình phản bội, vừa mất đi một nguồn tin tình báo quý báu và một thế lực chính trị che chở.

Ngày VC tấn công Tết Mậu Thân, thấy hành tung sắp bại lộ, Quỳnh Như hoảng sợ mang vàng bạc bỏ trốn vào *bưng* qua ngõ Ba Thu - Mỏ Vẹt, vùng đất thuộc tỉnh Long An nằm giữa hai nhánh sông Vàm Cỏ Đông và Vàm Cỏ Tây. Từ đó đến sào huyệt VC, bà phải đi băng qua đồng Chó Ngáp, cánh đồng nằm hàng ba giữa ba tỉnh Bạc Liêu, An Xuyên (Cà Mau), và Kiên Giang, rộng đến nỗi sau khi chạy từ đầu đến cuối, chó cũng lè lưỡi ngáp vắn ngáp dài.

Quỳnh Như được đảng dán cho cái bí danh Bảy Hồng cho ra vẻ người “làm cách mạng”; “Hồng” ám chỉ đảng Cộng sản. Bà gặp ông Nghệ, ông vào *bưng* cùng một đợt với bà, và hai người được “tổ chức” tác hợp thành vợ chồng. Ông đậu bằng Tiến sĩ Khoa học (Docteur ès-sciences) về toán ở Pháp và về nước dạy trường trung học Pétrus Ký rồi làm việc cho nha Ngân sách và Tài chánh VNCH trước khi theo VC.

Có gia đình, Quỳnh Như chấp nhận rủi ro khi quyết định mang thai và sinh con ở tuổi tứ tuần. Thời đó, ngay cả giới y khoa tây phương cũng khuyên phụ nữ 40 tuổi trở lên không nên sinh con vì sẽ sinh khó và con sẽ ẻo uột khó nuôi. Phương chi trong *bưng* không có phương tiện y tế hay thuốc men. Quả nhiên, cậu con trai tên Sinh qua đời khi mới tám tháng. Giữa buổi phỏng vấn dài dòng với Schafer, mắt bà bỗng đẫm lệ,

Biến cố đau buồn nhất là cái chết của con tôi, đứa con trai độc nhất. Chết vì bệnh sưng não, trong rừng không tìm đâu ra thuốc chữa.

Ông Nghệ sớm nhận ra sự thực và không nhận chức bộ trưởng bộ Kinh tế rỗng tuếch của cái chính phủ hữu danh vô thực. Ông được đưa ra Bắc huấn luyện ở trường đảng để “cải tạo tư tưởng,” nhưng trong khi học, ông phân tích và chứng minh chủ nghĩa Cộng sản sai lầm từ căn bản rồi rời trường. Nhà trí thức tinh mộng, nhưng đã *trót phóng lao, phải theo lao*.

* * *

Tháng Giêng năm 2004, theo lệnh của Hà nội, hội Nạn nhân Chất Độc Da Cam/Dioxin Việt nam và một số nguyên đơn khác nộp đơn kiện 33 công ty hóa chất chế tạo *Orange Agent* tại tòa án

liên bang Hoa Kỳ ở New York. *Orange Agent*, VC dịch là “chất độc da cam,” là thứ thuốc khai quang mà Không quân Hoa Kỳ rải trong rừng già dọc theo đường mòn Hồ Chí Minh và trên các mật khu Việt Cộng để dễ dò tìm động tĩnh của chúng. Quỳnh Như và bé Sinh có tên trong danh sách nguyên đơn, nhưng trong cuộc gặp gỡ bạn bè tại Paris vào trung tuần tháng Năm, bà cho biết,

Người ta đặt tôi vào một fait accompli [sự đã rồi]. Ghi tên tôi vào hồ sơ kiện mà không có sự đồng ý của tôi và không thông báo cho tôi biết. Họ chỉ đến mời tôi hợp tác sau khi một ký giả Úc thấy tên tôi trong vụ kiện và xin phỏng vấn. Tôi đồng ý gặp ký giả với điều kiện có quyền nói sự thật: Tôi không khởi xướng vụ kiện và không muốn kiện Hoa Kỳ về “chất độc da cam.”

Dĩ nhiên cuộc phỏng vấn với nhà phóng viên Úc không bao giờ xảy ra. Bà nói thêm,
Trong khi đảng Cộng sản bị ám ảnh về chuyện nhiễm độc dioxin, năm 1971 tôi khám nghiệm tại Pháp và được xác nhận lượng dioxin trong máu ở dưới mức trung bình.

Ngày luật sư nộp đơn khởi tố ở New York, Hà nội hợp báo xuất quân rầm rộ, chắc mẫm phen này sẽ thắng lợi to. Nhưng rồi quan tòa bác bỏ vụ kiện vì đòi hỏi của nguyên đơn không có căn bản pháp lý, và nguyên đơn không trưng bằng cứ cho thấy *Orange Agent* gây ra bệnh tật của nạn nhân trong đơn kiện. Luật sư của Hà nội liền kháng án lên tòa phá án.

Hơn hai năm sau, tòa phá án nhóm để duyệt xét vụ án. Lần này, Hà nội gửi bốn nạn nhân “chất độc da cam” Việt nam mắc bệnh hiểm nghèo sang Hoa Kỳ để “tham dự điều trần.” Điều trần về vấn đề gì, với ai, và ở đâu – không ai nói. Trong hệ thống tư pháp Hoa Kỳ, tòa trên chỉ duyệt lại quyết định của tòa dưới, chứ không xử lại và không *nghe* (hear) nhân chứng. Tòa phá án chỉ cần luật sư hai bên nộp bản cáo trạng (brief) nói rõ các sự việc và điểm luật pháp để bênh vực thân chủ mình, và đến ngày nhóm, *nghe* họ tranh luận miệng. Và tòa phá án y án tòa dưới.

Lỡ lầm tin theo bọn người ngu xuẩn và gian dối, Quỳnh Như đã uống phí đời bác sĩ tài cao. Bà mất năm 2006 tại Sài Gòn, với sự hắt hủi của chính quyền VC.

Nguyễn Ngọc Hoa

Ngày 14 tháng Sáu, 2023